

Öppet brev från Sveriges Kristna Råds styrelse till regeringen

Genom sina lokala församlingar finns kyrkorna i Sverige över hela landet; på landsbygden, i mindre orter och städer, i storstädernas centra och förorter. Om ett socialt eller ekonomiskt problem sprider sig bland människor i vårt land och blir vanligt, kan man vara säker på att detta kommer till kyrkornas kännedom.

Just detta har hänt, bland annat genom att anställda och frivilliga i kyrkornas sociala arbete fått lyssna till människors i många fall förtvivlade berättelser. Detta föranleder nu styrelsen för Sveriges Kristna Råd, kyrkorna tillsammans, att ta till orda.

Vad det gäller är de konsekvenser sjukförsäkringsreformen fått för enskilda människor och för familjer i Sverige. Det handlar om vilka lagar och regler och vilken praxis som kan vara rimliga. Vi önskar förändringar som tar tydligare hänsyn till individernas olika omständigheter och låter dem som tjänstgör i Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommunernas socialtjänst vara människor som empatiskt och med yrkes stolthet kan fullgöra sina arbetsuppgifter.

I bakgrunden till de problem som nu visar sig finns lovvärda syften; att människors resurser och vilja att bidra till samhällsbygget ska tas tillvara; att ingen ska bli kvar i sjukskrivning eller arbetslöshet en dag längre än nödvändigt; att den som i någon mån kan arbeta inte ska ställas utanför arbetsmarknaden, förtidspensioneras eller liknande. Men de berättelser och fakta som samlats in vid lokala församlingars möte med människor runt om i landet och som vi i SKR fått del av, belyser att de politiska lösningar som valts leder till problem vi inte kan blunda för. Några exempel:

- När människor som är sjukskrivna eller arbetslösa nått de slutgiltiga tidsgränser som satts upp för hur länge man kan få sjukpenning eller a-kassa, utan att de blivit friska eller fått ett arbete, får många av dem stora ekonomiska problem. Att ovanpå arbetslöshet eller sjukdom, som i sig är svåra situationer, dessutom behöva oroa sig för om man till exempel ska kunna bo kvar i sin bostad medverkar inte till att man snabbare blir frisk eller lyckas få ett arbete.
- Det förekommer krockar mellan systemen där enskilda människor eller familjer, och därmed också många barn, blir de som kommer i kläm. Vi påminner om barnens särskilda ställning enligt Barnkonventionen, som Sverige ratificerat. Om Försäkringskassan gör bedömningen att en person *inte* är så sjuk att hon inte kan arbeta, upphör utbetalningen av sjukpenning. Istället förs personen över till Arbetsförmedlingen för att hon med dess hjälp ska försöka få ett jobb, på den nivå som Försäkringskassan bedömt att hon klarar. Om Arbetsförmedlingen gör en annan bedömning – något som inte är helt ovanligt – till exempel att personen är för sjuk för att kunna söka arbete eller delta i Arbetsförmedlingens aktiviteter, får hon heller inte aktivitetsstöd för de dagar hon inte deltar.
- Vittnesbörd talar om hur underlägsen och maktlös man som sjuk eller arbetslös kan känna sig i förhållande till Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och socialtjänsten. Det kan vara svårt att förstå reglerna eller de beslut som tas om ens framtid. Alla har inte förmågan att beskriva sin situation med ord som når fram och resultatet blir då därefter. De som har svagare röster, är sjuka eller arbetslösa, riskerar att lämnas åt sitt öde. Detta motsvarar inte det kristna evangeliets människosyn.
- För den som fått avslag när det gäller fortsatt sjukpenning eller sjukersättning återstår oftast ingen annan lösning än att söka försörjningsstöd hos socialtjänsten. Här visar sig nästa stora problem; den som äger till exempel en bil eller sin bostad, måste för att få försörjningsstöd först sälja denna. Med den bostadsmarknad vi har på många platser kan kötiden för att få en hyresrätt vara många år – hur kan socialtjänsten då begära att den som bor i bostadsrätt måste göra sig av med den innan man kan få försörjningsstöd? Inga vägar ut återstår och många tvingas vända sig till kyrkor eller organisationer för att be om pengar till mat för dagen, till att betala räkningar eller kläder till barnen.

Vid de möten våra företrädare i förra veckan hade med Försäkringskassans ledning och med socialförsäkringsminister Ulf Kristersson nämndes den stora parlamentariska utredning om socialförsäkringssystemen som ska lägga fram sina förslag 2013. Men även en översyn och vissa förändringar som ska genomföras redan våren 2011 nämndes. *Vår bestämda uppfattning* är att vissa förändringar måste genomföras snabbt, för att undvika att familjer och enskilda drabbas av ekonomisk och social undergång.

Vad är det då för förändringar som måste göras? Hur ska problemen lösas? När vi från SKR uttalar oss på detta sätt, gör vi det därför att vi och våra lokala medarbetare sett hur människor drabbas, hur mångas sociala och ekonomiska plattformar dras undan. Vår uppgift är att vara en etisk röst i samhället, utifrån Jesus Kristus, hans ord och handlande. Men våra kyrkor är inte politiska partier, vi har inga partiprogram, utredningsavdelningar eller tjänstemän med uppgift och förmåga att föreskriva lösningar. Lösningarna måste politiker i regering och riksdag och tjänstemän i statsförvaltning och kommuner ta fram.

När det gäller följande problem kräver styrelsen för Sveriges Kristna Råd, kyrkorna tillsammans, förändringar:

- Svårt sjuka människor måste kunna få sin sjukpenning förlängd utan att behöva ge sig ut och söka jobb/arbete under sin sjukskrivning,
- människor ska inte kunna ställas utanför alla försörjningsmöjligheter därför att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar av deras arbetsförmåga – gemensamma bedömningar, giltiga och gällande i båda systemen, måste göras,
- för människor som inte längre bedöms ha rätt till sjukersättning eller arbetslöshetsersättning måste det finnas en möjlighet att få försörjningsstöd från socialtjänsten även om man exempelvis äger den bostad man bor i,
- människor ska inte behöva säga upp en trygg anställning och gå ut i arbetslöshet på grund av att de nått en tidsgräns i sjukförsäkringen.

Till sist vill vi uttrycka vår tacksamhet till dem som i lokala församlingar och andra organisationer engagerar sig för medmänniskor i svårigheter. Vi är glada och stolta över att diakoner och andra socialt engagerade människor i våra kyrkor gör sina röster hörda och också är beredda att tala för dem vars röster inte når ut eller slår igenom. I mötet mellan enskilda människor har vi alla ett personligt ansvar för varandra. Att möta medmänniskor i kriser och svårigheter innebär en kallelse att handla och det finns det, Gud vare lov, många som gör.

Hur kan enskilda kristna och andra människor av god vilja som vill stödja denna sak agera i fortsättningen? Ett sätt kan vara att kontakta sina lokala politiker och framföra det man vill understryka, till exempel detta brev eller delar ur det. Ett annat kan vara att med sitt namn stödja något av de utrop som är igång runt om i landet, om man känner att man kan stämma in i det som sägs och skrivs.

I kyrkor och andra organisationer i civilsamhället finns resurser, bland annat i form av människor och lokaler. Dessa resurser kan användas genom samverkan med den offentliga sektorn i detta och andra sammanhang.

För vår del, som Sveriges Kristna Råd, kommer vi inte att släppa dessa frågor. Vi kommer att följa upp dokumentationer av olika situationer. I den tid som nu är, med ett Sverige vars ekonomi växer mer än nästan alla jämförbara länders, måste vi kunna klara att ge sjuka människor och dem som inte lyckas få ett arbete uthärdliga livsvillkor. Om vi inte gör det, prioriterar vi fel!

Stockholm den 10 mars 2011

För Sveriges Kristna Råd,

Anders Wejryd
ärkebiskop
Svenska kyrkan
Ordförande

Anders Arborelius
biskop
Stockholms katolska stift
Vice ordförande

Tikhon Lundell
arkimandrit
Serbiska ortodoxa kyrkan
Vice ordförande

Karin Wiborn
missionsföreståndare
Svenska Baptistsamfundet
Vice ordförande